

23 saat 43 dəqiqə...

Nəca deyərlər, əsrə bərabər gün...

Bu bir günün mahiyyətində ikisrlik münaqişənin, otuzillik savaşın, onilliklər boyu davam edən separatizmin "dəmir yumruq"la birdəfəlik məhvi dayanır.

Bu bir günün təmsalında Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün, suverenliyinin tam təminatı dayanır.

Bu bir gün Şanlı Zəfərimizin böyük nidası oldu.

Bu gün isə həmin o bu bir günün qürurunu heç vaxt yaşamadığımız sevinc hissi ilə qeyd edirik.

2023-cü il tariximizdə həm də simvolik mənası ilə əlamətdar oldu. Ötən il xilaskar liderimiz Ulu Öndər Heydər Əliyevin 100 illiyi, Milli Qurtuluşun 30 illiyi, möhtərəm İlham Əliyevin prezidentliyinin 20 illiyini qeyd etdiyimiz yubileylər silsiləsi ilə kimi yadda qaldı. Amma bu tarixi günlərin sırasına daha bir möhtəşəm hadisə də yazıldı.

Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin qüdrətli ordu suverenliyi 23 saat 43 dəqiqəyə həyata keçirdiyi antiterror tədbirləri ilə 200 illik erməni xülyasını məhv edərək Azərbaycanın suverenliyini tam təmin etdi.

Nəyi nə zaman etməyi çox yaxşı bilən Prezident İlham Əliyev bununla da daha bir tarixi missiyasını gerçəkləşdirərək üçrəngli bayrağımızı bütün Azərbaycan torpaqlarında dalğalandırdı.

Şanlı Zəfər, ərazi bütövlüyümüzün təminatı

Dörd il öncə, 2020-ci il sentyabrın 27-də başlayıb noyabrın 8-də möhtəşəm Zəfərlə başa çatan İkinci Qarabağ müharibəsi tariximizdə yeni səhifə açdı. Bu möhtəşəm qələbə xalqımızı daha da mötəzəşdirdi və Zəfərin baş memarı, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin ətrafında daha sıx birləşdirdi.

Azərbaycanın ən yeni tarixini yaradan Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev 30 il işğal altında qalan torpaqlarımızın xilaskarı kimi xalqın gözündə həzrət kimi ucaltdı. O, çox qısa zaman ərzində Azərbaycanın uğur tarixini yazdı.

Xalq-ordu-dövlət birliliyinin bariz təəcəssümü olan "dəmir yumruq" əməliyyatı Azərbaycanın hansı gücə sahib olduğunu dünyaya göstərdi. Ən əsası da odur ki, 30 il işğalçı Ermənistanla havadarlıq edən, illərlə cəbhə xəttində ona tərxiatlar etməyə imkan yaradan güclər bu dəfə prosesə müdaxilə edə bilmədilər. Dünyanın ən böyük siyasi təşkilatı olan BMT-nin Təhlükəsizlik Şurasının illər öncə qəbul etdiyi və 2020-ci ilə qədər kağız üzərində qalan qətnamələrinin icrasını Azərbaycan güc yolu ilə reallaşdırdı. Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyev bu qələbə ilə dünyaya bəyan etdi ki, yaşadığımız müasir dövrdə hüququn əsasları deyil, güc amili ən mühüm silahdır.

Her savaşın sonunda müqavilələr, sənədlər imzalanır. İkinci Qarabağ savaşında üç tərəfli (Rusiya, Azərbaycan və Ermənistan) Bəyanatın imzalanması ilə yekunlaşdı. Müharibənin dayandırılması üçün yalvaran Ermənistan müqaviləni imzalayarkən boynuna öhdəliklər götürdü.

Təəssüflər olsun ki, qazanılmış hərbi-siyasi Qələbə notecəsində regionda yaranmış yeni reallıqlarla barışmayan Ermənistan və onu himayə edən illüziyalara qapılaraq ölkəmizə qarşı ərazi iddialarından əl çəkmir, yeni revanşist iddialarla çıxış edir. Ermənistan imzaladığı üçtərəfli Bəyanatdan (faktiki olaraq kapitulyasiya aktı) irəli gələn öhdəliklərini yerinə yetirmir, icra etməli olduğu müddəaları kobud şəkildə pozmağa davam edir. 2020-ci il 10 noyabr tarixli üçtərəfli Bəyanata zidd olaraq Ermənistan üç il ərzində öz silahlı qüvvələrini, canlı qüvvəsini və texnikasını ərazimizdən çıxarmırdı. İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra məqsədyönlü şəkildə Azərbaycana qarşı terror aktlarını həyata keçirmək üçün 2021-ci ildə Ermənistanda istehsal olunmuş minalardan istifadə olunurdu. Müharibədən sonra Azərbaycan dəfərlə Ermənistanla davamlı sülh üçün təkliflər irəli sürsə də, məğlub ölkə bundan boyun qaçırırdı. 2021-ci ildə Azərbaycan və Ermənistan arasında sülh üçün təkliflər irəli sürsə də, məğlub ölkə bundan boyun qaçırırdı. 2021-ci ildə Azərbaycan və Ermənistan arasında sülh üçün təkliflər irəli sürsə də, məğlub ölkə bundan boyun qaçırırdı.

2020-ci il 10 noyabr tarixli üçtərəfli Bəyanata zidd olaraq Ermənistan üç il ərzində öz silahlı qüvvələrini, canlı qüvvəsini və texnikasını ərazimizdən çıxarmırdı. İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra məqsədyönlü şəkildə Azərbaycana qarşı terror aktlarını həyata keçirmək üçün 2021-ci ildə Ermənistanda istehsal olunmuş minalardan istifadə olunurdu. Müharibədən sonra Azərbaycan dəfərlə Ermənistanla davamlı sülh üçün təkliflər irəli sürsə də, məğlub ölkə bundan boyun qaçırırdı. 2021-ci ildə Azərbaycan və Ermənistan arasında sülh üçün təkliflər irəli sürsə də, məğlub ölkə bundan boyun qaçırırdı.

Ermənistan razılaşdırılmış və qəbul olunmuş öhdəliklərdən sui-istifadə edərək humanitar məqsədlə "Laçın" dəhlizindən çirkin hərbi-siyasi niyyətləri üçün istifadə edərək qanunsuz silah-sursat daşımağı dayandırmırdı. Bu əzmiyyət, ermənilər Rusiya sülhməramlı kontingenti-

Suverenliyin nidası

nin müvəqqəti yerləşdiyi ərazilərimizdə faydalı qazıntı yataqlarının qanunsuz istismarını davam etdirirdi. Bununla yanaşı, həmin yataqlarda keçirilməsi planlaşdırılan ilk monitorinqin də baş tutmaması üçün tərxiatlar törədirdilər.

Buna etiraz əlaməti olaraq 2022-ci ilin dekabr ayında ölkəmizin qeyri-hökumət təşkilatları nümayəndələrinin, ekofəalları və gənc könüllülərin birgə iştirakı ilə Laçın-Xankəndi yolunda dinc aksiyaya start verildi. Tam 138 gün davam edən bu aksiyaya ermənilərin qanunsuz əməllərinin qarşısını aldı.

Nəhayət, 2023-cü il aprelin 23-də Dövlət Sərhəd Xidmətinin bölmələri tərəfindən Azərbaycanın suveren ərazisində, Ermənistan ilə sərhəddə, Laçın-Xankəndi yolunun başlanğıcında nəzarət-buraxılış məntəqəsinin qurulması ilə əlaqədar yeni vəziyyət formalaşır. Bununla da Azərbaycan sərhəd bütövlüyünün təmin etmiş olur. 2022-ci il dekabrın 12-dən etibarən Laçın-Xankəndi yolunun Şuşa ərazisindən keçən hissəsində başlanan dinc etiraz aksiyası aprel ayının 28-də dayanır. "Laçın" sərhəd-buraxılış məntəqəsinin yaradılması ilə revanşistlərin qeyri-qanuni yolla silah-sursat daşımalarının qarşısı rəsmən alınır.

Sərhəd-keçid məntəqəsinin açılışını Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev 2023-cü ilin avqust ayının 26-da azaadlığın təntənə günləri çərçivəsində Laçın şəhəri günü bayram tədbirində belə dəyərləndirir: "Bu il aprelin 23-də Laçın rayonunda, Azərbaycan-Ermənistan sərhədində sərhəd-buraxılış məntəqəsinin qurulması ərazi bütövlüyümüzün tam bərpası deməkdir və bunu biz beynəlxalq hüquq çərçivəsində etdik, biz öz ərazimizi qoruyuruq, öz sərhədlərimizi qoruyuruq və qoruyacağıq".

Buna baxmayaraq, yəni də Azərbaycanın qanunsuz ərazi bütövlüyümüzün tam bərpası deməkdir və bunu biz beynəlxalq hüquq çərçivəsində etdik, biz öz ərazimizi qoruyuruq, öz sərhədlərimizi qoruyuruq və qoruyacağıq".

Buna baxmayaraq, yəni də Azərbaycanın qanunsuz ərazi bütövlüyümüzün tam bərpası deməkdir və bunu biz beynəlxalq hüquq çərçivəsində etdik, biz öz ərazimizi qoruyuruq, öz sərhədlərimizi qoruyuruq və qoruyacağıq".

nəlxalq Ədalət Məhkəməsinin 2023-cü il 6 iyul tarixli yekdəl qərarı bunun əyani təzahürüdür. Həmin sənədə əsasən, Ermənistanın sərhəd-buraxılış məntəqəsinin aradan qaldırılması ilə bağlı müvəqqəti tədbir görmək tələbi rədd edildi. Bu, bir daha göstərdi ki, Azərbaycanın bu addımı beynəlxalq hüququn tələblərinə uyğundur. Avqustun 16-da BMT Təhlükəsizlik Şurasında ermənilərin yaşadığı Azərbaycan Qarabağ bölgəsinin Ermənistanla birləşdirən Laçın-Xankəndi yolunun guya "bağlanması" sonra yaranmış "humanitar böhranı" müzakirəsi üçün keçirilən töcili iclasda da Ermənistan və ona dəstək verənlər məqsədlərinə çatmadılar.

Lakin ne Ermənistan, nə də onun ən böyük himayədarı Fransa siyasi tərxiatlardan əl çəkdi. Fransanın "humanitar yardım" adı ilə həyata keçirdiyi növbəti tərxiat cəhdinin baş tutmaması da deyilənlərin təsdiqidir. Belə ki, Azərbaycan Fransadan göndirilən "humanitar yükü" Qarabağa buraxmadı. Fransadan göndirilən 10 avtomobil iyulun 26-da sərhəddə gözləyən "Spayka" avtomobillərinin ardınca düzülüş vəziyyətində qaldı. Əgər höqiqətdən Qarabağa yaşayın ermənilərin illərdir "humanitar böhranı" vəziyyəti ilə üzləşmişdilər, Azərbaycan Qızıl Aypara Cəmiyyəti tərəfindən onların ehtiyaclarını qarşılamaq məqsədilə göndirilən humanitar yardımını almaq üçün adekvat addım atar və Ağdam-Xankəndi yolundan Qarabağ bölgəsinə yüklərin çatdırılmasına etiraz etməzdilər.

Bütün təhdidlərə baxmayaraq, Azərbaycan yəni də qətiyyət nümayiş etdirirdi və Prezident İlham Əliyev sərhəddə nəzarət-keçid məntəqəsinin loğv olunmasını iddia edən hər kəsə tutarlı argumentlərlə layiqli cavab verdi.

Bütün təhdidlərə baxmayaraq, Azərbaycan yəni də qətiyyət nümayiş etdirirdi və Prezident İlham Əliyev sərhəddə nəzarət-keçid məntəqəsinin loğv olunmasını iddia edən hər kəsə tutarlı argumentlərlə layiqli cavab verdi.

Antiterror tədbirləri - suverenliyin tam təminatı

2023-cü il sentyabrın 19-da Azərbaycan Qarabağ bölgəsindəki erməni silahlı qüvvələri bir sıra genişmiqyaslı hərbi tərxiatlar və terror hücumları törədirdi. Erməni kəşfiyyat-diversiya qrupları tərəfindən Əhmədbəyli-Füzuli-Şuşa avtomobil yolunda terror məqsədilə əvvəlcədən qarşıdırılmış minaların partlaması nəticəsində mülki şəxslər, Daxili İşlər Nazirliyinin Daxili Qoşunlarının hərbi qulluqçuları şəhid olurlar.

Bununla yanaşı, ordumuzun bölmələri minalardan da müxtəlif çaplı atıcı silahlardan atəşə tutulur. Nəticədə, Azərbaycan Ordusunun iki hərbi qulluqçusu yaralanır. Həmin gün Azərbaycanın Qarabağ bölgəsində qanunsuz yerləşdirilmiş erməni silahlı qüvvələrinin növbəti terror

akti nəticəsində Ağdam və Şuşa şəhərlərində iki mülki şəxs də həlak olur.

Qeyri-qanuni erməni silahlı birləşmələrinin döyüş mövqelərini gücləndirməsi və bölmələrini yüksək döyüş hazırlığı səviyyəsinə gətirməsi Azərbaycan Ordusunun bölmələri tərəfindən təsbit edilir. Bütün bu tərxiatların qarşısını alınması, üçtərəfli Bəyanatın müddəalarının icrasının təmin olunması, Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası quruluşunun bərpə edilməsi məqsədilə bölgədə lokal xarakterli antiterror tədbirlərinə başlanılır.

Antiterror tədbirləri çərçivəsində Ermənistan silahlı qüvvələrinin birləşmələrinin ön xəttə və dərindən olan mövqeləri və uzunmüddətli atəş nöqtələri, eləcə də döyüş vasitələri və hərbi təyinatlı obyektləri yüksək dəqiqlikli silahların tərxiatı ilə sıradan çıxarılır. Əməliyyat tədbirləri nəticəsində Xocalı rayonu və Qırmızı Bazar istiqamətində Ermənistan silahlı qüvvələrinin birləşmələrinin döyüş mövqeləri, uzunmüddətli atəş nöqtələri, döyüş vasitələri və hərbi təyinatlı obyektləri, separatçılara məxsus P-18 radiolokasiya stansiyası (RLS), Ağdərə istiqamətində yerləşən Ermənistan silahlı qüvvələrinin 5-ci müdafiə briqadasına məxsus sursat anbarlarından biri, sığınacaq və döyüş texnikası, mülki infrastrukturumuzu hədəfə alan Ermənistan silahlı qüvvələrinin birləşmələrinə məxsus top qurğusu bölmələrimizin sərəst atəşi nəticəsində məhv edilir. Ermənistan silahlı qüvvələrinin birləşmələrinə məxsus hərbi təyinatlı radiotexniki qovşaq zərərsizləşdirilir.

Antiterror tədbirləri zamanı Azərbaycan hərbiçiləri böyük qəhrəmanlıq, şücaət, peşəkarlıq göstərdilər. Ağır relyef, düşmən tərəfindən uzun illər böyük mühəndislik işləri nəticəsində istehkamların möhkəmləndirilməsi şəraitində, düşmən mövqelərinin təpələrdə, ölverişli yerlərdə yerləşdirilməsinə baxmayaraq, hərbiçilərimiz qəhrəmanlıq, peşəkarlıq göstərərk qısa müddət ərzində bütün istiqamətlər üzrə əhəmiyyətli dərəcədə hərbi uğurları əldə etdilər.

Cəmi 23 saat ərzində erməni separatçıları ağ bayraq qaldırmağa məcbur oldular. Qarabağın erməni sakinlərinin nümayəndələrinin Rusiya sülhməramlı kontingenti vasitəsilə müraciəti nəzərə alınaraq, tam atəşlə haqqında razılaşma əldə olundu və 2023-cü il sentyabrın 20-də saat 13:00-da lokal xarakterli antiterror tədbirləri dayandırıldı.

Azərbaycan Ordusu, cəsur Azərbaycan əsgəri 44 günlük İkinci Qarabağ müharibəsində olduğu kimi, bu əməliyyat tədbirlərində də heç bir mülki obyektə, əhaliyə ziyan vurmadı. Ölkəmizin Silahlı Qüvvələri suveren ərazisində həyata keçirdiyi kompleks tədbirlərlə yalnız bölgə-

olmadığı qədər güclü milli birlik və həmrəyliyin əldə olunmasına, milli ruhun dirçəldilməsinə nail oldu.

Dünya İlham Əliyevin sülh gündəliyini təqdir edir

Müzəffər Ali Baş Komandan "Qarabağ Azərbaycandır!" deməyə məcbur etdiyi Ermənistan rəhbərliyi qalib iradənin qarşısında geri çəkilmək sülh müqaviləsini imzalamağa hazır olduğunu bəyan etdi. Möhz bu iradənin sayəsində Azərbaycan özünün müasir tarixinin yeni mərhələsinə qədəm qoydu.

Artıq sülh danışıqları önündə bözi şərtlər aradan qaldırıldı. Azərbaycan və Ermənistan vasitəçisiz danışıqlarını davam etdirirlər. Avqustun 30-da Azərbaycan və Ermənistan arasında dövlət sərhədinin delimitasiyası üzrə komissiyaların birgə fəaliyyəti haqqında Əsasnamənin imzalanması da göstərir ki, artıq vasitəçiyə ehtiyac yoxdur.

Sülh müqaviləsinin imzalanma prosesi isə Azərbaycan Prezidentinin irəli sürdüyü təkliflər əsasında reallaşsın bilər. Prezident İlham Əliyev sülh sazişinin imzalanması üçün iki əsas şərti hər zaman söyləyir. Birincisi, Ermənistan konstitusiyasında dəyişiklik edilməlidir. Çünki bu, ölkənin konstitusiyasının preambulasında müstəqillik bəyannaməsinə istinad edilir və orada da Azərbaycanın əzəli, tarixi ərazisi olan Qarabağın Ermənistanla birləşdirilməsi öz ifadəsini tapıb. Deməli, Ermənistan konstitusiyasında Azərbaycan ərazi iddiaları yer alıb. Dövlətimizin başçısı bunların aradan qaldırılmasını haqlı olaraq tələb edir. Çünki bu, gələcəkdə Azərbaycan və Ermənistan arasında imzalanacaq sülh sazişinin hüquqi qüvvəsini sıfıra bərabər edə bilər. Ermənistan konstitusiyasının 116-cı maddəsinin 3-cü bəndində aydın mətnlə ifadə olunub ki, rəsmi İrəvanın imzaladığı beynəlxalq sənədlər ölkə konstitusiyası ilə ziddiyyət təşkil edərsə, o, ratifikasiya oluna bilməz.

Beləliklə, Paşinyan konstitusiyaya dəyişiklik etmədən sülh müqaviləsi imzalansa belə, bu, zaman udulmasına hesablanmış addım olacaq. Bunu da Prezident İlham Əliyev yaxşı bilir, ona görə də Ermənistanın vaxt udmağa çalışdığıni diqqətə çəkir.

Son bir ildə bütün beynəlxalq qurumlar, böyük güclər tərəflər arasında sülh müqaviləsinin imzalanmasının vacibliyini bəyan edirlər. Bu istiqamətdə Prezident İlham Əliyevin sülh gündəliyini davamlı olaraq təqdir edilir. Elə sentyabrın 16-da ABŞ Dövlət katibi Entoni Blinken Prezident İlham Əliyev etdiyi telefon zəngində də bu məsələyə xüsusi olaraq toxunub. Dövlət katibi Ermənistanla Azərbaycan arasında davamlı sülhün əldə olunmasının vacibliyini vurğulayaraq, Amerika Birləşmiş Ştatlarının bu məqsədə nail oluması üçün səylərini əsirgəməyəcəyini bildirib. O, Ermənistanla Azərbaycan arasında sərhədlərin delimitasiyası sahəsində əldə edilmiş nailiyyətləri, o cümlədən dövlət sərhədinin delimitasiyası üzrə komissiyaların birgə fəaliyyəti haqqında Əsasnamənin müvafiq qaydada imzalanmasını müsbət addım kimi qiymətləndirir. Regionda artıq sülhün mövcud olduğunu deyən Prezident İlham Əliyev isə vurğulayıb ki, möhz Azərbaycanın səyləri nəticəsində bölgədə ədalət və beynəlxalq hüquq əsaslanan yeni reallıqlar və status-quo yaranıb. Prezident İlham Əliyev Ermənistanla Azərbaycan arasında sülh müqaviləsinin təşəbbüsünün da möhz ölkəmiz olduğunu qeyd edərək bu müqavilənin imzalanması üçün Ermənistanın öz konstitusiyası və digər qanunverici aktları arasında Azərbaycanla qarşı olan ərazi iddialarına, həmçinin keçmiş qalığı olan ATƏT-in Minsk qrupu və onunla bağlı olan bütün təsəvvürlərini fəaliyyətdən son qoyulmasının vacibliyini vurğulayıb. Sərhədlərin delimitasiyası məsələsinə toxunan Prezident İlham Əliyev ikitərəfli proses çərçivəsində əldə olunmuş müsbət nəticələri qeyd edib və əsasnamə əsasında bu prosesin aparılacağını bildirib.

Göründüyü kimi, Müzəffər Ali Baş komandan İlham Əliyevin qərarı qətidir. Ermənistan konstitusiyasında müvafiq dəyişikliklər edilməyincə sülh müqaviləsi imzalanmayacaq. Yox, əvəzində İrəvan revanş fikrinə düşüb nə qədər silahlanırsa belə, yəni də ağır zərbə alacaq. Çünki Azərbaycan Ordusu 4 il bundan öncəki ordudan çox güclüdür.

Bütün bunlar onu deməyə əsas verir ki, Prezident İlham Əliyevin siyasətində yalnız bir əməl prioritetdir - Azərbaycan xalqının və dövlətinin milli maraqları. Azərbaycanın Zəfər tarixinin müəllifi hələ bu dövlətə çox böyük zəfərlər qazandıracaq.

Səttar MÖHBALİYEV,
Milli Məclis deputatı